

Quadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singulos Quadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibus, Sacræ Scripturæ, Et Rerum notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæ Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiue, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. II. Beati pauperes spiritu, quonia[m] ipsorum est Regnu[m] Cœlorum,
&c. Matth. 5.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

oetis pulchram. Esto, ab hominibus mihi darum sit nomen istud; Omnipotens tamē repleuit me amaritudine. Tameris splendent exteriora; intus tenebræ sunt, & facta est in pace illa patente latens amaritudo mea amarissima: si plenus es, amaritudine repletus es, bonis omnibus vacuus. Ad legem magis itaque: Quoniam qui custodit

Luc. 1. 53. legem beatus est; per illam enim qui potens est, esurientes repleuit bonis, & diuites dimisit inanes. Et cur abscessit Christus in desertum, nisi vt nobis daret non fallaciter, sed veraciter omnia regna mundi, & gloriam eorum? An non dixit: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram?* At quare ratione possidebunt terram? *Quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Sicut autem cœli terræ dominantur: ita qui est rex cœli, & terræ, profecto erit verus rex, vt omnia ad nutum eius moueantur, obtemperante Deo voci hominis. Quare ieiunauit Christus? Vt daret escam omni carni, potissimum verò timentibus se, vt bonis replet desiderium nostrum, vt exultantes epularemur in conspectu eius. Etenim *qui*

Matth. 5. 4. *esuriunt, & sitiunt, ipsi saturabuntur.* Cur Dominus pugnam inuit cum aduersario? Vt pax esset hominibus bonæ voluntatis, vt daret nobis victoriam, vt triumphum de hostibus nostris duceremus. Legem laturus, hæc præstitit, vt sciat omnis caro, quod qui custodit legem beatus est. Lex in Arca fuit posita, vbi erat manna, & virga; victus, & virtus; sufficientia, & potentia: gloria, & diuitia: quia lex replet bonis, & gloriosos facit, exultat humiles, & esurientes implet. Ergo qui custodit legem beatus est. Si qui dicunt: *Quis ostendat nobis bona?* Ego, vt sciatis, quia verum dico, Deum alloquor, qui intuetur cor.

Matth. 5. 6. *Signatū est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti latitiam in corde meo. A fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt, Lumine claritatis tuæ me certiorē facis, & in corde latitiam, & in corpore abundantiam omnibus elargiris, qui custodiūt mandata tua. Et verē qui custodit legem beatus est, neq; in hac vita modò, verum & in futura, propterea q̄ statutum est: Si*

Matth. 19. 17. *u ad vitā ingredi, serua mandata. Quorū*

primis duobus propositis dictum est à Veritate. *Hoc fac, & viues.* Quod nobis concedat qui viuunt in æternum. Amen.

Luc. 10. 28

FERIA SECVNDA,
DOMINICÆ PRIMÆ.

ARGVMENTVM.

Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum Cælorum, Matth. 5. De excellentia legis euangelicæ, quam in duo capita diuidit, in regnum Dei, & in vias rectas. Quid sit regnum Dei declarat, & quid emolumenti nobis ex hoc regno proueniat.

ONGRVM est, vt res graues grauib; circumstantijs exorientur, tum, vt illis debitus honor adhibeatur, tum, vt quales illæ sint oculis intuentium demon-

stretur. Hoc verò in primis seruadum est, quando quæ populorū multitudini conueniunt exhibentur, cuiusmodi est communes leges ferre. Hinc est magnus ille apparatus in ferēda veteri lege præmissus. Tū ex parte Legislatoris, qui tanta maiestate se de cœlis descendisse mōstrauit, vt etiā populi infirmitas sustinere nō posset. Tum ex parte populi, cui dabatur lex, qui sanctificatus vsq; ad lotionē vestimentorum, atq; ab vxoribus abstinentiā, debuīt obuiam Deo procedere, sic tamen, vt mōtē, qui ex præsentia Dei sanctus erat, quisquis vel tangere ausus esset, pœna mortis indicta tangentibus multaretur. Rectē ergo Dominus Iesus noui Testamenti mediator cœlestem suam, Euangelicamq; legem pmulgaturus, iis conditionibus & modis sapienter est vsus, quib; legis suæ & excellentiā, & intelligentiā intuentibus & audientibus aperiret. Primum. n. turbas conciliauit, vt essent, qui legē acciperent. Ascendit inde in montē, vt sursum corda eueheret eorum, quibus dabatur lex, quæ cœlestem vitā, atq; conuersationem proferebat. Sedit deniq; quod pertinet ad dignitatem magistrum, potestati pariter præ-

Exod. 19. 16.

2.

se ferens Principis, qui legibus suos posset subditos cohibere, Postremo, *Et accesserunt ad eam discipuli eius*, veluti quibus primæ dabantur partes huius legis, ut illius summam perfectionem ipsi imprimis aptis attingerent moribus, sanctissimæq; vitæ instituto, ac præterea ministri essent sermonis, quem de ore cælestis Legislatoris suscepissent, legem portantes non vni populo, sicut suam tulit Moyses, sed tam longè, latèq; ut prædicaretur Euangelium in vniuerso mundo. Quæ in re quoque docemur, ut nos, qui prima appellatione dum lex progredi inchoaret, dicti sumus discipuli, accedamus cum vero corde ad thronum gratiæ eius; quæ nobis in doctrina ista cælesti offertur. Simulque animo viciniore, atque attentiores quique simus, quibus dicitur per Prophetam. *Accedite ad eum, Et illuminamini, Et facies vestra non confundantur.* Etenim & hoc tempore legem eandem vobis Dominus Iesus per suam Ecclesiam aperte promulgat.

Et *aperiens os suum docebat eos dicens: Beati pauperes spiritu, quàm ipsorum est regnum cælorum.* Ab eo tempore, quo expulsus Adam exiuit de Paradiso clausum est cælum, ne vltra hominibus pateret accessus ad illud, qui loci terrestris, nempe figuræ cælestis indignos se præbuerunt. Quocirca Deus minis potius, atque terroribus eos ad suam obedientiam impellebat, quam pollicitationibus, quod si quando etiam alliceret promissionibus, ea magis, quæ videbantur, & erant in propatulo, promittebat. *Si me (inquit) audieris, bona terra comedetis.* Quis ergo non arbitretur clauso proprio ore prisca hominibus Deum esse locutum: Est etiam, quod sub vmbra bonorum apparentium lucem, atque euentiam obtegeret non apparentium, ut per bona temporalia designarentur aeterna. Adhuc tamen sicut patenter illa non proponebat, ita non erat patens guttur eius nitidius oleo. Nunc igitur iam tandem *aperiens os suum docet, dicens: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Ecce palam loquitur, & prouerbum nullum dicit, ut

intelligant omnes de cælo allatam legem ad cælum reducere quotquot illam receperint, factoque impleuerint, quasi aquam descendentem de cælo, ut qui ex ea biberit, fiat in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

Rectè igitur Legislator noster *accipiens à Deo Patre gloriam, Et honorem*, declaratus est Filius Dei, qui habitat in cælis, ut ita heredem vniuersorum, atque ad eo cælestium quoque se opere manifestaret, cuius hereditatis posset participes facere omnes obtemperantes sibi, ac proinde illis esset causa salutis æternæ. Quæ declaratio dum fieret, & de cælis à Patre, & in terrâ à Ioanne, aperti sunt cæli, & descendit Spiritus sanctus, sicut columba in ipsum, & mansit super eum. In descensione columbæ autoritas: In cæli apertura felicitas demonstratur: columba ininitium, cælestia finem indicant, ut à quo lex progrediatur, & ad quem ingredietur, omnibus notum fiat. Quæ enim lex tantam valeat suis obseruatoribus mercedem polliceri, nisi ab eo feratur qui Dominus est cæli, & terræ: & tantus princeps num sibi fideliter seruientibus iustaque plenè facientibus vilia tantum, eaque solum dabit, quæ communia sunt bonis, & malis, & pluunt super iustos, & iniustos? Ergo lex cælestis, & Rex cælestis cælestia his conferunt præmia, quorum obedientia facit, ut eorum conuersatio in cælis sit.

Quod per columbam autoritas designetur, inde patet, quod Christus in Deum referens Petri fidem, & confessionem, filium columbæ, nominauit illum. *Beatus es Simon Bariona, quia caro, Et sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui est in cælis* Bariona idem est, quod filius columbæ. Nobis autem reuelauit Deus per Spiritum suum, (inquit Paulus.) Ergo Deus nota columbæ, Filium suum constituit Legislatorem, & vult, ut id sciant homines, videntes Spiritum Dei descendentem sicut columbam super eum. Quod verò cæli apertio beatitudinem, quæ in cælis est, portendat, ita patet, ut cælum patens est. At Christus simul Filius vocatur

Ioan. 4. 14.

4.
2. Pet. 1. 17.

Heb. 5. 9.

Mat. 3. 16.

Mat. 16. 17.

1. Cor. 2. 10.

Ioan. 1. 3.

tur

Ioh. 7. 28. tur Altissimi, vt confirmetur vtrumque. Si Filius Dei est, quæ Deus docet, & ipse docet. Sicut docuit me Pater, sic loquor (inquit ipse) Nam quod idem sit Magister, & Pater innuebat ipse, dicens. *Patrem, & Mat. 23. 8. Magistrum nolite vocare vobis super terram. Vnus enim Pater vester, & vnus Magister, qui in caelis est, Deus ergo sicut Pater est Christi, ita est & Magister.* Ergo, qui audit Filium, audit & Patrem: propterea ab ipso Patre iubemur Filium audire; & ideo rursus dicens. *Hic est Filius meus; addidit. Ipsum auite.* In eo ergo, quod vocatur Filius legis, atque doctrinae suae, autoritas confirmatur. Rursus Filij nomen de hereditate nos facit certiores, si enim Filius & haeres. Quis verò nisi haeres, nos cohaereditas efficiat: Ideo enim non confunditur vocare nos fratres. *Nunciabo (inquit) nomen tuum fratribus meis, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus, quibus hereditatem communicet; nam qui Christi sunt fratres, sunt Filij Dei. Si autem filij, & haeres, haeres quidem Dei, cohaeres autem Christi Ascendat igitur montem, qui Euangelizat Sion, & aperto ore liberet, ac fidenter dicat. Beati pauperes spiritu; quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Cuius regni bona omnia mihi tradita sunt, & cui volo do illa; *Omnia enim mihi tradita sunt à Patre meo; cui qui obedierit, super omnia bona sua constituet eum.*
 Dominum suum prætendebat Deus antiquis hominibus: nouis autem, id est, nobis beneficium nostrum. Tunc audiebatur clamans. *Custodite leges meas. Ego Dominus.* Hoc, & hoc facite. Ego Dominus. At nunc paterna vox de caelo facta est super nos. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Debemus certè illi obtemperare, quia Dominus est; sed iam non accepimus spiritum seruitutis iterum, in timore, vt terreat nos, sed spiritum adoptionis filiorum, in quo clamans: *Abba Pater*, vt teneat nos, timorem enim terreat: amor tenet. Hereditatem ergo proponit tanquam filij, quæ est regnum Patris, videlicet regnum caelorum, vbi habitat.

In quo tria facit. Primo consolatur peregrinationem nostram, quam patienter toleramus, spe gaudentes, patriam veluti à longe aspicientes, & salutantes. Vnde *Ps. 121. 1.* canimus exultantes: *Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus.* Certam audio promissionem, quia promissum, adhuc constitutus in terra tenere non possum, quod est regnum caelorum, quo fruuntur, qui habitant in domo Domini, vbi est sedes regni eius. Num igitur lætari non debeo, cui tantum promissum est bonum? Heu, quæ consolatio nostra si animo exciperemus tantam promissionem! Secundò dirigit viam, & vitam nostram, ostendens, quid nobis spectandum sit, & quò tendere debeamus. Viatores sumus, iugiter considerare oportet, quo tendimus iter, vt non declinemus neque ad dexteram, neque ad sinistram; quod sit facile, si nescias finem, ad quem dirigendi sunt gressus, & motus huius currentis vitæ. Propterea enim rogat Propheta, *si splendor Domini Dei nostri super nos, & opera manuum nostrarum dirige super nos, & opus manuum nostrarum dirige.* Splendor naturæ naturalia potest demonstrare. At finis hominis, qui factus est ad imaginem, & similitudinem Dei, superexcedit, quæ naturæ sunt omnia, supernaturat omnibus mobilibus, semper firmus, & immobilis, quia ipse est Dominus: Deus noster. Inde ergo sit lumen semitis nostris, & splendeat super nos splendor, qui mentem nostram eleuet super nos, vt ibi videat, quod manet nos, quo interim etiam super nos dirigantur opera nostra, vt propter id, quod est super nos, non propter aliud quidquam, quod sit infra nos, vel etiam extra nos, operemur opus bonum, vt fructu iustitiæ repleamur, abundantantes in omni opere bono, vt ad id, quod continet omnia bona, tandem perueniamus. Neque enim aliter possunt recta esse opera nostra. Quapropter postquam rogauit Dauid. *Opera manuum nostrarum dirige super nos*, subdit. *Et opus manuum nostrarum dirige.* si enim in finem direxeris, recta erunt opera tua. Ergo dirige super nos, vt verè dirigas, rectosque facias

gressus nostros, & ita directa sit via nostra, per quam ambulemus, & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Domini Dei nostri: ex hoc discite, ut leues oculos tuos in montes expectantes beatam spem, & aduentum gloriae magni Dei, ut noueris, nihil tuarum actionum rectum esse, nisi quod ad illam gloriam tendit, & properat.

Eph. 2. 19. Tertiò sic quasi facit nos in hac vita beatos, *ut iam non simus hospites, & aduena, sed ciues Sanctorum, & domestici Dei*, fini ipsi nostro coniuncti quantum in terra possibile est, in cuius perfecta coniunctione perfecta beatitudo consistit, quem finem ideo reuelat, ut illum aspiciamus, & appetamus, ut quod de templo, siue tabernaculo dicebat Dauid, nos de caelorum tabernaculo, toto dicamus cordis affectu. *Vnam patri à Domino, hanc requiram, ut inhabitarem in domo Domini omnibus diebus uitae meae.* Hic verè felix, verè beatus in terra esset, verè probaret, quam verè Veritas dixerit. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum*

Psal. 26. 4. Libenter igitur Regem caeli audiamus de nostra beatitudine differrentem, de qua duo proposita, admodum conuenientia, nobis explicat. Nempè quid illa sit, & quomodo acquiratur. Acquisitionem innuit, dicens. *Beati pauperes spiritu. Beati mites. Beati qui lugent. &c.* His enim virtutibus acquiratur caelestis beatitudo. Ipsa verò beatitudo his nominibus designatur. *Regnum caelorum; possidebunt terram, consolabuntur, saturabuntur, &c.* De acquisitione nunc super sedebimus. Nunc igitur solam ipsam beatitudinem attendamus. Hac verò nobis dupliciter aperitur, dum, & bonum ostendit in quo beatificamur, & modum, quo in illo beatificamur. Cum enim nulla creatura in se ipsa, vel se ipsa beata sit, inquirendum illi in primis est quidnam illud sit, vnde vel in quo beata fiat: post verò intelligendus est modus, quo bonum ipsum faciat illam felicem.

Certum quippe est illam cum illo vniri debere, per quam vnionem ipsa felix fiat. Duo ista nempè res beatificans, & modus beatificandi, duplici via possunt deprehendi. Primò, scilicet generaliter. Secun-

dò, specialiter. Ita quod per conditiones quaedam generales nobis appareat essentia boni beatificantis, & modus pariter quodum illi adhaeremus, inde in nobis felicitas effluit nos ipsos perfundens, atque perficiens. Deinde in specie, atque distinctè docemur quanam res illa sit, quae nos beatos reddit, nempè Deus; & modus itidè, quo fruimur tanto bono, quod vtrumque incipit exprimere, dum dicit: *Beati mundo corde; quoniam ipsi Deum videbunt.* En res beatificans, Deus; en modus, Visio. Beati quippe erimus Deum videantes.

A generalibus igitur conditionibus exordientes primùm inquiremus essentiam Boni beatificantis, & hic quatuor de illo inuenimus. Primò, quod tale bonum datur, & in re verè inuenitur. Secundò, quod illud sit magnum bonum. Tertiò, quod sit bonum incomprehensibile: & tandem Quartò, quod in hoc mundo non sit, sed extra vitam istam mortalem. Alta omnia, sed exquirenda tamen quantum possumus, quoniam ideo nobis à Saluatore, qui docet nos, vtilia proposita sunt. *Difficile inquit Sapiens) estimamus, quae in terra sunt, & quae in prospectu sunt, inuenimus cum labore. Quae autem in caelis sunt, quaeuestigabit? Quod certè propriis viribus aut diligentia nemo vel praetendat, vel praesumat. Sed is solus, qui dixit. Ego sum veritas, nos docet omnem veritatem. Ipsum igitur audiamus.*

Beatitudinem dari ipsamque existere, ostendit, & per consequens dari bonum beatificans, non semel, aut iterum repetens, sed subinde, *Beati, Beati, Beati.* Innuit enim beatos nos esse posse, ex quo infertur beatitudinem inueniri. Quam ideo Doctor noster supponit tanquam omnibus quid parens. Id quod & manifesta conuincit ratio. *Dei enim perfecta sunt opera; creata igitur omnia vel habeant, vel appetunt, & quærunt suam perfectionem, qui appetitus, & quæ quæsito, ne vana sint, ipsam eorum perfectionem illa inuenire posse necessarium est. Ipsa ergò alicubi est, & existit. Quod quidem de hominis perfectione maxime verum est, qui factus est princeps orbis terrarum. Beatitudo verò est*

Sap. 9. 16.

Deus. 30. 4

ro est eius summa perfectio: erit ergo homo vel potest esse beatus. Homini igitur ad Deo creatore sua est beatitudo constituta. Hoc verum est, ita mente à nobis iugiter retinendum est, ut non fatigemur laborantes, & nos non tædeat itineris, quo ad tantum nostrum bonum pervenitur. Hinc Paulus post probatam resurrectionem, & gloriam, subdit. *Itaque fratres mei dilecti stabiles estote, & immobiles, abundantes in opere Domini semper scientes, quod labor vester non est inanis in Domino: quasi dicat. Audistis quoniam omnes resurgemus, audistis quod videbimur in claritate. Vbi alia, & alia est claritas Solis, Lunæ, atque Stellarum. Perseverate igitur stabiles, & immobiles à cæpto, certi quod labores manuum vestrarum comedentes beati eritis, ut dici non possit de vobis à quoquam. In vanum laboraverunt. Multum igitur prodest beatitudinis certa notitia atque irrefragabilis. Ideo tres Patriarchæ Abraham, Isaac, & Iacob, prima radix populi Dei circumierunt repromissam terram, ut testes eius pulchritudinis, & pinguedinis ad populum suum existerent. Ac proinde in illa fuerunt ditiores, ut sicut illa umbra fuit cælestis patriæ, ita eorum divitiæ cælestium bonorum abundantiam præsignarent. Ideo in promissione sua ait Dominus. *Recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob in regno cælorum.* Ve verò rursus intelligas quantum referat firma beatitudinis promissio, & certitudo; recordare, quod Iacob dubius de euentu detrectabat, ad Patrem accedere, ut ab eo benedictionem consequeretur. At mater per divinam revelationem certificata illum reddit certorem, qua certitudine firmatus securus accessit, & recessit benedictus.*

10. Secundò, quod magnum bonum firilud in quo beatificamur, atque adeò ipsa beatitudo, inde fit evidens quod eam vocat Dominus *Regnum cælorum. Beati* (inquit) *pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum cælorum. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Regnum omnes scimus bonum esse non vulgare, sed emicans. Vnde & Paulus per regnū intellexit

quid magni cōmodi, atque utilitatis scribēs ad Corinthios. *Iam saturati estis, iam divites facti estis: sine nobis regnatis, & vrinam regnetis, ut & nos vobiscum regnemus.* certè, qui regnat, omnibus de regno superior est. Sed hoc nostrū regnū nō est huius, vel huius regionis, sed absolute regnū est, quia est regnū cælorū, quod non datur per partes. Ergo qui in hoc regno regnat super omnes est, & regia ipsa maiestas eminet omnibus creaturis: si autē super creata omnia superferatur, bonū in creatū sit, necesse est. Ergo bonum est maximū, quod omnes simul creaturæ adæquare non possunt. Etenim cū sit hominis beatitudo, maior est ipso homine, non n. bono sibi inferiore perficitur homo; sed superiore. Si autē omnes homines antecellit, creata omnia per consequens sunt illi inferiora. Maximū igitur bonū est beatitudo, ut merito dicatur *Regnum cælorū.* Hoc maximè acuit, & accendit desiderium nostrum quo ad magna cōtinuè aspiratur. Ideo n. & carnalibus hominibus promittebatur terra fluens lac, & mel. Haud secus, & Abraham seminis eius innumera multitudo. *Faciā (pollicebatur Deus) semen tuū sicut pulverē terræ. Quid igitur te obolus trahit? Quid te species decipit, & vana pulchritudo? Ad maiora, ad alta, ad suscipienda magis suspice, & aspira, ubi nihil desideratur, auribus attentis auscultans eū, qui dicit. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quā abscondisti timentibus te! Unde scis, o Rex sanctissime, quod magna sit, & multiplex dulcedo illa montiū, qui stillant dulcedinē? an forte quia mel eius prægustasti? Quid igitur dicis absconditam? quia (inquit) licet gustare, & videre per gustū, quoniam suavis est Dominus, non autē quā sit suavis, in terra degentibus licet experiri; tunc satiabimur quādo apparuerit, nunc absconditū est manna, & in secreto repositum, ubi, qui sedet super Cherubim, ita regnat, ut participes nos faciat esse regni cælestis.*

Tertiò, eius magnitudo est incomprehensibilis. Ideo enim *cælorum* dicitur. Nā nihil amplius, & spaciosum magis nobis, quā cælum, & cæli cælorum, cuius amplitudinem Sol, & Luna mirantur,

illam

1. Cor. 15. 58.

Ps. 127. 2.

Ps. 116. 1.

16.

Matt. 8. 11.

Gen. 27. 5.

14.

1. Cor. 4. 7.

Exod. 3. 17.

Gen. 12. 16.

Ps. 30. 10.

Ps. 33. 9.

Ps. 99. 8.

11

Baruch 3.
24.

illam percurrentes tota die, ac nocte, sed non in summo cælo, verum medium iter tenentes. Quid ergo sublimitas illa cælorum, quæ tanta est, vt motionis, atque lationis sit expers? Huc facit illa tam grandis admiratio Prophetæ. *O Israel, quàm magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius! Magnus & non habet finem excelsus, & immensus!* Hæc verò immensitas non loci tantum latitudinem; sed boni ipsius refert infinitam, atque incomprehensibilem magnitudinem. Hanc incomprehensibilitatem, vt innueret Dominus, Bonum illud variis nominibus insinuat, vocans regnum cælorum, terræ possessionem, consolationem, satietatem &c. vt inferat tantum esse tamque bonorum omnium plenum, vt nullo certo nomine possit significari, aded vt quemadmodum singula non sufficiunt, ita omnia simul collecta adhuc ab eius sufficienti expressione immense deficiant. Et ratio huius est, quia talis eius natura est, vt nisi per experientiam verè, ac plenè deprehendi non possit, ne dicam comprehendi. Per visionem intelligitur non per relationem, seu rationem. Alioqui si hic verbis ad plenum notificaretur, iam hic possemus esse beati, & tunc non esset *regnum cælorum*, quando

3. Reg. 10. 8

à terrestribus in terra possideretur. Altius beatus & verius quam Regina Saba dicit.

2. Par. 9. 6.

Vidi oculi mei, & probavi, quod media pars mihi nuntiata non fuerit. Maior est sapientia, & opera tua quàm rumor, quem audiui. Viciisti famam virtutibus tuis. Beati viri tui & beati serui tui, qui stant coram te. O vilem considerationem! quis non querat apprehendere, quod comprehendi non potest? Sic vehementius excitamur. Hoc sidem nostram exaltat, & exercet. Hoc meritum auget dum pro re ignota laboramus, sudamus, anhelamus.

12.

Quarto, quod non sit in hac vita, præter iam dicta nomen regni cælorum expressè manifestat, quod ideo, & in principio ponitur, & in fine repetitur, vt totum in hoc contineri intelligamus, quod est *regnum cælorum*. & totum propterea in alio seculo expectandum. T estatur breuis vita repleta multis miseris, nō esse in terra quid-

quam satians, & beatificans, quæ repletur multis miseris, non multis gaudiis, aut commodis; & si quo, vel paruo bono hic homo fruitur breui viuens tempore, terrena omnia derelinquit; & nihil inueniet diuitiarum in manibus suis, neque descendet cum eo gloria eius; sed nudus egredietur de vtero matris suæ, nudus reuertetur illuc: ò igitur homines habitantes super terram! *Qui vos beatos dicunt, ipsi vos seducunt*, si vos ipsi vobis id dicitis fallentes vosmetipsos ab ipsa tandem experientia redarguti cadentes aperietis oculos, verum id esse intelligentes quod dicit Apostolus. *Si in hac vita tantum sperantes sumus, miserabiles omnibus hominibus sumus*, dum dicit miserabiliores omnibus hominibus, indicat miserabiles esse omnes, qui hac vita fruuntur. Et si ex parte miserabilior est fidelis, qui ingreditur per angustam portam, eo tamen longè minus est miserabilis, quòd spe lætificatur, quòd apertos habet oculos in regione vimbæ mortis, quod videt alibi quærendam esse fœlicitatem, quæ etiam in terra suauiter viuentium non inuenitur, nedum vbi mādudatur panis doloris, & laborandum est incessanter manibus nostris. Certè a quocumque sit secularis homo deceptus, rectè suo deceptoris dicere potest, quod iniquè dicebant Moyse de populo quidam in deserto, quando ab eo vocabantur. *Non venimus. Nunquid parum est tibi, quod eduxisti nos de terra, qua lacte, & melle manabat, vt occideres in deserto, nisi etiam dominatus fueris nostri? Re vera eluxisti in terram qua fluit riuos lactis, & mellis, & dedisti nobis possessiones agrorum, ac vinearum: ò vtinam sic decepti, se deceptos intelligerent, vt hunc mundum cognoscerent esse desertum locum, vbi deest panis, & non sunt aquæ, & deficeremus in viam, nisi sciret Pater noster, quia his omnibus indigemus, & filios enutrit, qui pascit porcos & coruos.*

Modum iam videamus tanti boni habendi. *Qui* modus in duobus conuittitur videlicet in vnione, qua bonum illud habemus, & in fluxu illius in nos, nam cum illi coniungimur, fructus eius percipimus.

Sub

Can. 3. *Sub umbra* (inquit sponfa illius) *quem desideraueram, sed, & fructus illius dulcis gutturi meo.* Vnio consistit in iurisdictione, & in possessione. Fructus sunt consolatio, satietas, & omnis mali elongatio. Quæ omnia quinque primis beatitudinibus exprimiuntur. Iurisdictioni ibi. *Ipsorum est enim regnum cælorum.* Possessio ibi. *Possidebunt terram.* Consolatio ibi. *Ipsi consolabuntur.* Satietas ibi. *Ipsi saturabuntur.* Mali omnis elongatio ibi. *Misericordiam consequentur.*
 14. Primum ergo exprimitur iurisdictioni, dicitur. *Ipsorum est regnum cælorum. Ipsorum* (inquit) *est suum possidebunt non alienum.* Non erunt aduenæ, & peregrini, per terram alienam transeuntes, nõ mutuo accipient. Nostra erit hæreditas. *Quæ* (inquit Paulus) *reddet mihi in illa die iustus Iudæx, qui reddit unicuique, quod suum est.* Vnde mercedem accipienti operario dicitur. *Tolle quod tuum est.* Et ne populus terram promissionis ingrediens veniret quasi alienum inuadere, dixit illi Dominus cæli, & terræ. *Omnis locus, quem calcauerit pes uester, uester eris.* Quod ut certum haberent, veruit illis, ne quid vsurparent regionis Moabitarum, Ammonitarum, & Idumæorum. Ita enim dixit illis Dominus. *Non dabo tibi de terra filiorum Amon, quia filius Loth dedit eam in possessionem.* Sic dixerat etiam de terra Moab, qui & ipse filius erat Loth. Ita, & de Idumæis perceperat. *Transibitis per terram fratrum uestrorum filiorum Esau. Non dabo vobis de terra eorum, quantum potest vnus pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedit montem Seir.* Sicut ergo terram dedit filiis hominum, quia hominis est terra, & plenitudo eius; ita non dat cælum nisi cæli Dominus. Dominum enim prius constituit illum ipsius regni, antequam mittat in possessionem. Quanta læticia nostra, quod Domini constituti sumus, & reges cæli? Nunc, nunc, iam sicut filii Dei sumus, ita nobis debetur regnum Patris nostri. Idco non dicit Dominus sicut in sequentibus, *possidebunt, consolabuntur, saturabuntur* ita, *ipsorum erit regnum cælorum.* Sed ipsorum est ex nunc, dum adhuc in terra degunt, domini sunt cæli, & cælorum sunt reges.
 Tom. I. B. lliniani.

Possessio verò proponitur in secunda beatitudine, vbi dicitur. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Ideo enim iurisdictioni datur ut possessio denique habeatur, alioqui pœna magis esset, cuiusmodi eorum, quibus propria diripiuntur. Propterea enim hortabatur Dominus. *The- Mat. 6. 20*
saurizate vobis thesauros in cælis, vbi fures non effodiunt, nec furantur; non autem in terra, furibus & furtis patent. Poterat quis dubitare audita tanti boni promissione, quod à nobis remotissimum est, nempe in cælis, nõ possemus aliquando ad eius possessionem peruenire? Dubietatem hanc proinde abigit Dominus, etiam possessionem repromittens, cuius, ut certiores nos magis redderet, bonum illud iam terram vocat, non quod verè cæleste non sit, atque in cælis non possideatur; sed ut securo nos redderet, non minus cælorum facile esse possessionem quam terræ, ob hæc terram nominauit. Quod rursus fecit, ut ostenderet his virtutibus quæ beatitudines vocantur, homines in terris quoque beati: cecinerat iam olim Regius Pfates. *Man Pf. 36. 11.*
sueti hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis. Hoc nunc Dominus simul, & aperit, & confirmat dicens. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Duo siquidem à terra petuntur, alterum in obsequium carnis, alterum in obsequium mentis. Terra n. nobis vitæ necessaria subministrat, & qui hoc ab illa consequitur, eam possidet; & verè possidet, si non vltra querit ab ea quicquam. Nam si plus vltra: iam non terræ Dominus est, sed seruus, amore illi inhaerens, eaque abutens magis, quam vtens. Itè pacificè possidet, quia mansueti delectabuntur in multitudine pacis, quæ est beatitudo quædam. Aliud obsequium est, quod per eam cælestia conspiciuntur. Astra quidem cæli illuminant terram, in cuius lumine videmus eorum lumen, alioqui nobis essent abscondita sicut inuoluitus liber. Hoc quid portendit aliud, nisi quod *Ro. 1. 20.*
 per ea, quæ facta sunt, Dei inuisibilia conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas; & per ea, quæ in terris patent, ea quæ in cælis latent, intelliguntur. Hoc vnum modò attendamus. Cæli quidem
 E supe.

15

Mat. 6. 20

16

Pf. 36. 11.

17

Ro. 1. 20.

superiores, ubi sedet, qui fecit omnia, stabiles sunt, non ut hi visibiles circumvolvuntur. Nam ibi est requies aeterna, & perfecta. Nihil autem nobis apparet firmitus, quam terra, nam cetera omnia transeunt tamquam umbra. Ut ergo firmitas, atque adeo firma possessio beatitudinis nobis fieret nota, summèq; explorata, terra vocata est. Rursus dicens terram, non hanc, aut illam regionem; sed terram absolute perfectam, amplissimamque voluit intelligi possessionem, in qua non se mutuo ardebant possidentes, cum sit latissima. Indèque ex ea quantum quisque voluerit, possit percipere. Quo item docemur singularem beatitudinis excellentiam, quia id nobis tribuitur, quod nulli unquam hominum præter primum post peccatū contigit super terram. Iustus à Deo dictum fuerat. *Replete terram, & subiicite eam.* At Cain, qui primus eam sanguine contaminauit, Diuinam sentiens ultionem dixit. *Ecce eiecit me hodie à facie terra, & ero vagus, & profugus in terra.* Quod quid no- tet, mox inferitur dum dicitur. *Egressusq; Cain à facie Domini habitauit profugus in terra ad orientalem plagam Eden.* Ecce vnde appropriatio regionis in terra ad habitandum hominibus; quibus ex Diuino iussu fuerat tota subiicienda. Beatitudo igitur non per partes diuidetur, quia quæque beatum constituet Deus super omnia bona sua.

19 Nunc fructus, quos bonum beatificans possidentes capimus, videamus. Primus est consolatio. Terrenorum bonorū possessio non semper consolatur sed plurimum curis affligit, solitudinibus, anxietatibus, timoribus, laboribus; ut non immerito Christus spinis diuitias comparauerit. At possessio cœlestium cum gaudio est semper, & cum voluptate. Vnde seruo fidei dicitur. *Supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.* Quid est constitutio supra multa, nisi concessa possessio? Hac qui fruuntur, intrant in gaudium. Quodnam verò gaudium habetur; aut consolatio de terrenis? Soli usus, & visus inde hauriunt delectationem; dum corpus his vitur, tum in his delectatur: reli-

qua delectatio per visum, siue carnis, siue mentis hauritur. Modica est quæ habetur in usu; nam sensibus vtentes, vasa sunt parua, & pauca, modicum continere valentia. Maior est mentis delectatio; hæc enim in abundantia delectatur, ac proinde diuitiarum appetitus, & amor dicitur concupiscentia oculorum. Ecce oculorum delectatio. Nabuchodonosor Rex ait: *Nonne hæc est Babylon magna, quam ego adificauit in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei?* Neque suo ipsius aspectu diues contentus est, nisi & aliis ostendat multitudinem diuitiarum suarum. Sic Assuerus fecit grande conuiuium, ut ostenderet diuitias gloriæ regni sui, ac magnitudinem atq; iactantiam potentie sue. Imò, & Regina Valthe pulchritudinem voluit ostendere populis, ac principibus: erat enim pulchra valde. At regnum cœlorum gaudium plenum est, quia nullum est in eo bonum, quo non actu fruatur beatus. Non igitur in abundantia cuiusq; consolatio terrena consistit. Nam & Salomon ait. *Melior est buccella sicca cum gaudio, quam domus plena victimis cum iurgio.* Tantum abest, ut abundantia delectet, ut etiam iurgia generet, multasque molestias. Verum quoniam abundanter ministrabitur nobis introitus in regnum Dei, & Domini nostri Iesu Christi, tunc replebitur gaudio os nostrum, quod os erit totus homo, vndique comedens, vndique fruens, vndique gaudens, dicentibus ciuibus cœlestibus. *Magnificauit Dominus facere nobiscum facti sumus latantes, & quale gaudium erit in nobis!*

Secundus fructus est satietas. *Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.* Habeas, possideas, gaudeas, nunquam plenum est gaudium. Non saturatur oculus visu, nec concupiscentia oculorum, etiam si ostendantur illi omnia regna mundi, & gloria eorum. At in regno cœlorum satietas plena, requies aeterna, quia replebitur in bono desiderium nostrum, ut nihil ultra velit, non ad alteriora se extendens, iam omnis consummationis videns finem; ideo sedens in requie opulenta: Nam *exultabunt sancti in gloria, latentabuntur*

Gen. 1. 28.

Gen. 4. 14.

Mat. 25. 23.

Luc. 8. 14.

Mat. 25. 23.

1. Io. 2. 16

Dan. 4. 27

Esth. 14.

vers. 11.

Prou. 17. 1.

2. Pet. 1. 11.

Ps. 125. 4.

Ecol. 1. 8.

Ps. 102. 5.

Prou. 118.

Ps. 149. 5.

Psal. 4. 9. *rabuntur in cubilibus suis.* Sic enim dicebat ille. *In pace in idipsum dormiam, & requiescam.* Qui demum obdormiuit in Domino, vigili tamen corde, & læto in cubili suo. Quid igitur moramur quo minus ad tantum bonum aspiremus.

Luc. 16. 12. Heu! qui in alieno (nempe in fallacia diuitiarum) infideles estis, quod vestrum est, quis dabit vobis? Si diuites esse cupitis, veras diuitias amate, falsas spernite, veri pauperes spiritu, vt vestrum sit regnum cælorum. Hæc abiicite, vt illud possideatis; flete cum flentibus, & gaudete cum gaudentibus: comedite, quæ apponuntur vobis, his contenti, quæ vobis adiiciuntur, quæ Pater nobis esse necessaria prospicit, *vt gaudium vestrum sit plenum,* quod nemo tollat a vobis.

21. Post bona promissa malorum omnium etiam promittitur ablatio, & elongatio. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Directe enim opponuntur miseria, & fœlicitas; dum enim quis miseriarum est particeps, expers necessarid est fœlicitatis. Qui verò nos fœlices dicit, omnium pariter malorum esse facit expertes. Ideo ligna, quæ fluuius aquæ viuæ, qui procedebat de sede Dei, & Agni, irrigabantur sicut gignebant fructus per singulos menses, ita foliis ornabantur, quæ erant ad sanitatem gentium. Habent beati thesaurum non deficientem, quia qui adducit filios in gloriam, facit illos discumbere, & transiens (id est vnumquemque de propinquo respiciens) ministrat illis, vt non deficient omni bono, hi sunt fructus omnium mensium, id est, coronæ anni, & perpetuitatis. Folia ad sanitatem, liberatio est à miseria; Nam *absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.* Folia forte dixit, quia primum medicamentum nostræ infirmitatis fuerunt folia ficus, quæ sicut tunc turpitudinem velauerunt, vt simul dimissa essent, & tecta peccata, & amota infirmitas, & cooperta; ita in beatitudine erunt ad pulchritudinem, & ornamentum gloriæ. O quantum bonum, vbi nullum malum, sed

omne bonum, quo qui vsi fuerint participes facti amicitia Dei, ingredientur, & egredientur, & pascua inuenient, vt vbique gaudeant, nusquam doleant. Fons quidem *Ioan. 10. 9.* venit ille de sede Dei, quia tantum bonum non nisi ex misericordia Dei bonitate proficiscitur. Non enim alius quam pater misericordiarum est Deus totius consolationis. Hanc igitur misericordiam promerentur omnes; nam qui pie viuunt, beatè viuunt.

SECUNDA PARS.

22. **Q**uod nominibus generalibus Dominus complexus est, nunc iam tandem expressius declarat, ad particularia descendens, nempe in Deo esse, vel ipsum Deum esse bonum illud, quod pollicitus est, dicens: *Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt, Beati pacifici, quoniam Filii Dei vocabuntur.* Dixit de beatitudine, quod sit bonum, illudque magnum, & incomprehensibile, & quod ad aliam vitam seruetur in futuro sæculo. Dixit quomodo habebimus illud bonum, nunc videlicet per iurisdictionem, postea per possessionem consolantem, & satiantem, omneque malum auferentem. Sed tu tanti boni iam audis factus scire velles in particulari, quodnam illud sit bonum. Ecce satisfactum desiderio tuo. Deus est bonum illud, in quo beati erimus. *Deum videbunt, Filii Dei vocabuntur.* Deus est bonum illud magnum, & incomprehensibile. Deus est bonum nostrum. Deus erit nostra possessio, nostra consolatio, cuius perfecta possessio, & plena consolatio in presenti sæculo non sumus idonei, sed tunc satiabimur eum apparuerit gloria eius, quam nunc dumtaxat videmus per speculum in enigmate. Iam sci- *1. Cor. 13. 12.* mus quoniam desiderium debeat tendere. *12.* Querite ergo Deum, & viuet anima vestra; quia pater nostra Deus in æternum. *Pf. 16. 15.* *1. Cor. 13. 12.* *Pf. 68. 33.*

Ratio huius prima est hæc. Bonum, quod à sua creatura exigit Deus, debet esse maximum, quantum ab illa potest expectari. Illud verò nihil Deo potest tribueretur. *Isai. 1. 11.* quia dicit Deus. Plenus sum. *Pf. 49. 13.* *Nunquid mæ-*

ducabo carnes aurorum, aut sanguinè hircorum potabo?

Rom. 11. 3; *potabo?* aut quis prior dedit illi? aut aliquo modo quidquā dedit ei, à quo bona cuncta procedunt? Attamen nostrum est dare, atque tribuere, potissimum vero præci-

Exod. 36. 8 *pta*, atque pretiosiora. Ideo enim & tabernaculum, & templum ex materia pretiosa sunt facta, & lapidibus pretiosis, ac serico. Nil vero pretiosius corde. Hoc igitur petit sibi Deus præberi. Tunc vero cor modo, quo dari potest excellentiori, datur quando diligit. Petit proinde, ut diligatur, neque hoc quacumque ratione, sed toto corde. Hæc est ratio cur Deus nostrum summum bonum se constituit, ut ipsum solum diligamus, nam si aliquid quidquā nos beatificaret, ad illud conuarteremus corda nostra.

23 Huic rationi adde, quod nil mouit fortius ad amandum, quam in amando præueniri. Vnde Ioannes. *Diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos.* Sic ergo nos Deus ad illum amandum prouocat, nos amando, & ut testatum faciat erga nos amorem suum, totum nobis præbet quidquid habet, se ipsum vero in primis, bonum, quod maius omnibus est. Ideo ergo, & in cælesti beatitudine se nostram constituit mercedem, & gloriam, ut hinc cognoscentes, quantum nos diligat, diligamus eum. Ergo nostra beatitudo est, tum, ut eum solum diligamus, tum, ut ad eius dilectionem efficacius prouocemur. Hæc sit prima ratio.

Secunda ratio fundatur in ipsa dilectione Dei erga homines, quæ dilectio cum maxima sit, maximum bonum vult homini. Nullum vero in creaturis maximum est, ergo bonum illi præbet, quod est super omnia bona creata. Hic est Deus solus, & non est imitabile aliud ad eum, quia ipse est altissimus Creator omnium: omne enim bonum, & quidquid habet perfectionis effectus, in sua causa est: quæ illum causando, sicut illi tribuit esse, sic eadem totum, quod comitatur esse, simul communicat. Nemo autem dat, quod non habet. Habet ergo in se causa totum bonum illud, quod tribuit effectui. Ergo Creator omnium plenus est bonis omnium creaturarum, & cum ipse sit simplex & vnus, collecta ibi

sunt omnia illa in vnitatem, & simplicitate Dei. Quæ magnum beatis affert emolumentum. Nam bona in creaturis dispersa, non possunt ab vno homine simul omnia possideri. At qui vnum Deum possidet, cuncta simul possidet, & simul illis fruens, de omnibus gaudet, & in omnibus felix est, adeo ut bonorum, quæ creata sunt, nihil ab eo possit ultra desiderari. Hoc cogita quando eumque cuiuscumque rei subreptit appetitus, ut illum contemnens, Deum promerearis, in quo, & illo, & reliquis vniuersis perfruaris. Si diuitia, si honores, si commoda, si quid aliud creatum ad se rapit eorum: tu ad Deum conuersus, cogita, te quod cupis, in illo plene, si volueris, possessurum. Præterea si causa sit alterius generis ab effectu, aliquid plus valet quam quod det effectui. Ut Sol præter lumen quo illuminat cætera, habet perfectionem sibi propriam, qua antecellit ea, quæ ab ipso illuminantur. Et hoc maxime verum est, quando causa est per se tota causa illius effectus. Ita quod & illud habet plenè, quod dat effectui, & quid vltimus, & altius, & nobilissimum, & excellentius. Ergo Deus, qui ex nihilo fecit omnia, & præterea omnium ipse solus causa est perfecta: omnia bona creata in se vno continet, sed & proprium bonum habet, quo ab illis discretus est, & supereminet illis. Ideo Sapiens hæc duo coniunxit, dicens. *Altissimus Creator omnium.* Ex hoc enim probatur. *Altissimus*, quia creator est omnium. Vnus (inquit) est omnipotens, *Altissimus Creator omnium.* Et hoc cogita quando cuiuscumque rei creatæ teneris desiderio, nempe si illam Deo postposueris, ne dum illam cum reliquis creatis omnibus habebis in Deo, verum etiam super illas omnes, bonum altius, ac perfectius illis, quod est bonum Diuinum, increatum, quo Deus est Deus, possidebis: o te felicem si sic ad Deum leuares oculos tuos quando concupiscentia tanguntur rerum terrenarum. Et hæc est secunda ratio, cur Deus magna est merces operis nostri: videlicet, quia amans nos eminenter, eminentissimum bonum, quod ipse solus est, præbet diligentibus se.

25. Tertia demum ratio ista est, quia sic a Deo creat sumus, vt solo bono infinito repleri possimus. Vastus est adeo animus noster, tantæq; capacitatis, vt nihil finitū possit illum implere. Nec nisi plenus potest esse contentus, & fœlix. Vera enim beatitudo plene satiatur, vt nihil præterea quærat, aut appetatur. Solus autē Deus infinitus est, & immensus. *Magnus enim Psal. 146. Dominus, & magna virtus eius, & sapientia eius non est finis.* Si sapientia non est finis, profectò nec essentia, non enim aliter magna est virtus eius, aliter magnus ipse. Sed eodem modo magnus Dominus, & magna virtus eius, eandem autem dicimus Dei virtutem, & Dei sapientiam, ergo si sapientia, quæ est virtus eius, non est finis: Deus ipse cuius est virtus, & sapientia, magnus est sine fine, & ideo infinitus. Hoc volens exprimere dixit Abrahamo: *Ego merces tua nimis.* Adeo nimis magna, vt ad finem attingi nunquam possit. Ecce ergo bonum nobis promissum, vt beati simus, Deus noster, cuius nomen admirabile, cuius diuinitas inuisibilis, cuius virtus sempiterna, cuius infinita est magnitudo, & beatitudo, ô bonum nostrum, & virtus, ô gaudium plenum, bene ergo Psalmus: *Adimplebis me lætitia cum vultu tuo.* Dei delectationes quidem sentio in creaturis. *Quia delectasti me Domine in factura tua, & in operibus manuum tuarum.* Attamen videntur omnes fines terra, quia finita sunt omnia, & idcirco nō implentia; sola facies tua plena est gratiarum, ac proinde *adimplebis me lætitia cum vultu tuo.* Ostende ergo nobis faciem tuā, & salui erimus, beati, contenti, pleni.

26. Intelleximus iam quidnam sit bonum beatificans, reliquum est videre quomodo habeatur, quæ duo etiam considerauimus dum de bono ipso ageremus in generali. Medium habendi Deum ostendit Dominus, dicens: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt; & Filii Dei vocabuntur.* Visione itaque habetur hoc bonum, non quacunq; sed in visu cordis, ideo dixit: *Beati mundo corde.* Sicut enim corde creditur ad iustitiam, ita corde videtur ad salutem æternam. Fidei enim suc-

cedit visio. At non fides nuda, sed quæ per dilectionem operatur. Ita non visio nuda, sed quæ per dilectionem operatur. Ita non visio nuda, sed quæ per dilectionem fruatur. Vt sicut fides est initium meriti, quod in operante charitate completur. Ita visio est initium præmij, quod in perficiente charitate suam habet consummationem, & plenitudinem.

Visio ista duo vobis innuit: Infinitatem, & facilitatem. Possessio Dei non est quasi externa, quomodo terrena ista possidemus, quæ vt corporalia sunt, corporaliter possidentur, & idcirco solum extrinsecè, quia terrena, vt corruptibilia corpora, nō se mutuo penetrant, sed loco, atque distantia, sicut modo, atq; substantia discreta sunt. Non sic spiritualia, & spiritus. Intrat enim quod videtur, in oculum videntis; si non potest in essentia sua, at in specie, ac similitudine sua, vt corporalia accedunt ad oculum exteriorem: sed oculū cordis qui spiritus est, obiecta spiritualia ingrediuntur per semetipsa. Deus autem spiritus est, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & omni subtilissimo spiritu, penetrat igitur per seipsum penetralia cordis nostri. Si enim certum est Christum per fidem habitare in cordibus nostris, ita certo certius est Deum habitare per clarā visionem in cordibus nostris, multoq;que intimius, atque profundius. O quæ possessio? Hanc sequitur, sicut iam supra visum est, consolatio, atque satietas. Si enim dulce lumen, & delectabile oculis est videre solem hunc, quem & muscæ vident. *Quam magna est multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti quidem timentibus te,* sed tunc apertissime notam facies videntibus, & diligentibus te: Hæc verò consolatio habenda in Deo infinito nullis finibus concluditur. Sed qui Deum videbunt, perfecte saturabuntur. *Satiabor enim (inquit) cum apparuerit gloria tua. Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare Deum in nobis.* Moyses dignus non est habitus ingredi terram promissionis, quæ fuit igitur saltem illam videre, vidit, & gauisus est. At nostra visio, nostra erit possessio, ingrediemur terram possidendam,

& videbitur Deus Deorum in Sion, non ultra in monte Synai ubi terrebat, sed in Sion ubi consolabitur & abundanter, & superabundanter replebit in bonis desiderium nostrum.

Facilis præterea erit illa possessio, sicut nullus sensus à visu tam facile, sicut ille fruitur obiecto suo. Vnde etiam sine labore longissime se protendit, videlicet usque ad cælos veritas eius, & claritas. Ne igitur putares in labore manuum, aut alio quouis modo enitendum ibi esse ad possidendum Deum, dixit. *Quoniam ipsi Deum videbunt.* In Paradiso etiam terrestri, ubi certè non erat laborandum: tamen illic positus erat homo, ut operaretur, & custodiret illum. At in cælesti, nullo etiam custodiendi studio abundantia perfuitur. Hic possessiones quoque nedum acquisitiones molestæ sunt, & operosæ. Ibi nil nisi consolatio, nisi quies. *Faciet,*

Gen. 1. 15.

Luc. 9. 14.

Matt. 8. 11.

(inquit) illos discumbere, & transiens ministrabit illis. *Discumbent ipsi cum Abraham, Isaac, & Jacob in regno caelorum:* sed nec, vel in discumbendo labor, nam ipse faciet illos discumbere, nec illis opus erit surgere postquam sederint, ut sibi ministrent; sed ipse, ut præsto sit omnibus, transiens, ministrabit illis. Itaque non minuentur omni bono, sed eximentur ab omni malo, & eo pacto saturabuntur, ut misericordiam consequantur, quæ eripit ab omni malo, & saluat à miseria, ut nedum non accedat ad eos malum, sed neq; illud timeant. Ut quod in hac vita pollicetur sapientia ex parte, ibi perfectè possideatur, videlicet, *abundantia perfructur, terrore malorum sublato.*

Prou. 1. 33.

28.

1. Iob. 3. 2.

Filiatio adhuc excellentius, atque euidentiùs declarat modum habendi, pro quo Ioannem audiamus. *Carissimi nunc filii Dei sumus, sed nondum apparuit quid erimus: scimus autem, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* In visione semper est similitudo videntis, & visi. Nam quod videtur in vidente per sui, vel suæ similitudinis præsentiam assimilatur sibi videntè, impressa remanente in vidente visi similitudine. Ideo dicit Ioannes: *Cum apparue-*

rit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Ut ergo declaretur huius similitudinis excellentiam, addit, quod *Filii Dei vocabuntur.* Nam filius portat imaginem patris. Ideo scriptura texere volens seriem generationis ab Adam usque ad Noë sic aggreditur. *Vixit Adam centum triginta annis, & genuit ad imaginem, & similitudinem suam, & vocavit nomen eius Seth.* Generat prius alios multos, ex quibus Cain occidit Abel, pro quo Abel dedit illi Deus semen aliud, nempe hunc Seth, & tamen tunc facta non est mentio imaginis, & similitudinis; quæ tunc fit, quando de futura progenie agitur à scriptura, ut notetur imago, & similitudo Dei impressa in Adam ad futuros omnes filios eius, atque in omne genus humanum protendenda. Vbi etiam aduerte quod scriptura non dicit Adam genuisse filium, aut alium quemquam; sed simpliciter dicit, genuit ad imaginem, & similitudinem suam; id solum imprimis notans, quod principalis intendebat, nempe similitudinem Dei in homines transfundendam, & quod eo quisque filius est, quo est ad imaginem, & similitudinem generantis. Ut itaq; declararetur qualis futura sit similitudo Dei in nobis quando videbimus eum sicuti est, secundum præsentem pollicitationem. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Subiunxit, quod *filii Dei vocabuntur,* filij autem ad patrem est secundum naturam similitudo, eiusdem enim naturæ sunt. Igitur qui *filii Dei vocabuntur,* erunt Diuinæ consortes naturæ, eandem in se naturam habentes, quam habet Deus, seu qua Deus est. Quis enim filius est, cui naturam propriam non det Pater? ea tamen ratione illam ei dat, qua filius eius est. Alius autem filius est per naturam, alius per gratiam adoptionis. Per naturam unigenitus Dei filius est Christus, qui est in sinu Patris, qui sius natura eius est. Per gratiam nos filij Dei sumus, qui accepimus spiritum adoptionis, in quo clamamus *Abba, Pater:* ergo ex domo gratiæ, non debito natura, nos Diuinæ sumus consortes naturæ. Quod appositè indicauit Petrus, dicens: *Magna, & pretiosa nobis*

Gen. 1. 3.

Gen. 4. 8.

Gen. 4. 11.

29.

Iob. 1. 15.

Rom. 8. 15.

1. Pet. 1. 4.

pro-

promissa donauit, ut per hac diuina efficiamur confortes naturæ. Vide ad quantam celsitudinem is, qui frater noster vocari non confunditur, pedetentim nos erexit, nempe, quod filij Dei vocabuntur, electi sui. Quid est vocabuntur? Nondum apparuit, quid erimus, sed cum apparuerit ipse, & ipsi apparebimus cum ipso in gloria. Si enim similes ei erimus, cum gloriosius apparuerit ipse, declaratus filius Dei in virtute ex resurrectione mortuorum; tunc & electi vocabuntur filij Dei. O gloria! ô magnificientia! ô si nunc sciret homo magnitudinem, nobilitatem, hereditatem suam, numquid non ambularet digne Deo?

& illic lude, & age conceptiones tuas, & non in deliciis, & verbo superbo, & super his omnibus benedicito Deum, qui fecit te. & inebriantem te ab omnibus bonis suis. Heu! quid moraris homo, factus adolescentior filius, qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus? An non deuorauit substantiam suam cum meretricibus qui perdidit bona cœlestia, & substantiam sperandarum rerum in concupiscentiæ corruptione? qui substantiam permanentem, propter accidentia caduca, fragilia, & corruptibilia posthabuit imprudentissime? Surge, surge, quia hora est iam de somno surgere. Hora surgendi non te trices, non te implices negotiis secularibus: dimitte, quæ in mundo sunt, nam hæc non tua sunt, nec ille domus tua est. Aduena es in terra, & peregrinus domum non manufactam, sed æternam habemus in cœlis, præcurre prior in domum tuam, cœlestia meditare, si quando terrena te trahunt, mundi que te capiunt curæ, præcurre in domum tuam, redi ad cœlestium contemplationem, & ne expectes uergeri: tu ipse prior, spontaneus, feruidus præcurre in domum tuam, ne tamquam paruulus in plateis in vanum otieris, aut etiam labores. Illic auocare, illic lude. Beati, qui habitant in domo sua, quæ eadem est domus Dei uiuentis.

Ad hanc tu euocaris, & auocaris excellentia suorum bonorum. Sic ad eam auocatus est adolescentior filius dicens intra se, Quanti mercenarij in domo Patris mei abundant panibus? O sempiterna, nimia, & eximia abundantia, cur ad te, à terrenis non auocas filios hominum, qui graui corde, & terrenis curis aggrauati, vix leuant oculos ad cœlum? An forte desunt ludus, & deliciæ in domo voluptatis? Illic lude cum eo, qui ludens in orbe terrarum, dicit. Et delicia mea cum filiis hominum: & rursus. Canabo cum illo, & ipse mecum. Iudicia Dei iucunda sunt, iustitiæ eius laticantes corda. Puerorum est ludere: ô quot sunt similes pueris ludentibus in foro? Hi sunt, qui in auiibus cœli ludent & argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines, sed lusibus affueti illusi

1. Job. 3. 2.

2. Petr. 1. 5.

2. Petr. 1. 5.

Luc. 7. 14.

31. Eccli. 32. 15.

Luc. 15. 30.

Rom. 13. 11.

Luc. 15. 17.

Prov. 8. 31.

Apoc. 3. 20.

Bar. 3. 17.

Deut. 32.
37.

illusi inuenientur in nouissimo, quando dicitur: *Vbi sunt Diis eorum, in quibus habebant fiduciam?* Verè vana facta est spes eorum, quoniã confidunt in nihilo, qui vmbra apprehendunt, qui ventum sequuntur, qui ambulat semitas maris, vbi nihil solidum, nihil permanens, sed omnia fluida, fugientia, tumentia, turbulenta, iactata ac iactantia. Ergo adolescens præcurre in domum tuã, illic lude: delectare in Domino, & videbis, & afflues, & gaudio dilatabitur cor tuum, & os tuum, & ridebis in die nouissimo. In his age conceptiones tuas, multiplica conceptus tuos in timore Domini. Cogita, quæ Domini sunt, non quæ sunt mundi. In lege Domini sit voluptas tua, & meditatio cordis tui in conspectu eius semper, & in lege eius die, ac nocte: Hoc pacto non erunt conceptiones tuæ in delictis, & verbo superbo, vt eorum sunt, qui gloriantur cum malefecerint; & nedum exultant, verum etiam se exaltant in rebus pessimis.

33. **Ecc. 32. 16.** *Sed super his omnibus benedixit Deum, qui fecit te, & inebriantẽ te ab omnibus bonis suis:* semper sit laus Dei in ore tuo, hoc præcipuum tibi sit, vt magnificet anima tua Dominum super his omnibus; huc spectent omnia consilia, studia, opera tua; vt in te magnificetur Deus, qui fecit te, & inebriat te ab vbertate domus sue. Quod tu es, a Deo est, & quia habes, quod non accepisti: leuans manum tuam ad Deum possessore cœli, & terræ, qui tribuit tibi secundum cor tuum? Tu, & tua, & omnia Domini sunt, qui multiplicat super nos gratias suas, qui inebriat nos ab omnibus bonis suis; consoletur, satiat, inebriat. O ebrietas, ô bonorum abundantia incomprehensibilis! Ideo filij Dei vocabuntur, vt hæredes sint non vltra secundum spem, sed iam secundum rem vitæ æternæ. Bonorum affluentia testis erit, quod sint filij Dei, neq; enim nisi filius hæres est vniuersorum. Ergo impij quoq; qui nunc detrectant, & calumbiantur, tunc clamabunt *Hi sunt, quos aliquando habuimus in derisum*, ecce quomodo computati sunt inter filios Dei. Nô enim tanta læticia fuit heri, & nudijs tertijs: imò vitam illorum

1. Cor. 4. 7.

habebamus in derisum, quod non accepisti: leuans manum tuam ad Deum possessore cœli, & terræ, qui tribuit tibi secundum cor tuum? Tu, & tua, & omnia Domini sunt, qui multiplicat super nos gratias suas, qui inebriat nos ab omnibus bonis suis; consoletur, satiat, inebriat. O ebrietas, ô bonorum abundantia incomprehensibilis! Ideo filij Dei vocabuntur, vt hæredes sint non vltra secundum spem, sed iam secundum rem vitæ æternæ. Bonorum affluentia testis erit, quod sint filij Dei, neq; enim nisi filius hæres est vniuersorum. Ergo impij quoq; qui nunc detrectant, & calumbiantur, tunc clamabunt

Sap. 5. 3.

Hi sunt, quos aliquando habuimus in derisum, ecce quomodo computati sunt inter filios Dei. Nô enim tanta læticia fuit heri, & nudijs tertijs: imò vitam illorum

æstimabamus infantiã, spinis obstitã, presuris obrutã, ac prorsus miseram. Sed heul venit immutatio, & qui erant in cauda facti sunt in capite, & qui amplexabantur stercora, nunc in Domino gloriantur, dicentes: *Multi dicebant mihi Nô est salus illi in Deo eius. Tu autem Domine susceptor meus es. gloria mea, & exaltans caput meum.* Ecce quomodo cõputati sunt inter filios Dei. *Sic benedixit Deum inebriantem te ab omnibus bonis suis; mensura plena conferta, & supereffluente.*

34. **Exhortatio.**
10.
Quis igitur non obseruet legem Domini pro qua nobis tantæ factæ sunt promissiones? Quis non paupertatem appetat; vt cœli vere sit Dominus? Quis nõ mansuetudine cedat omnibus, & tunicã auferenti, dimittat & pallium, vt quidquid desiderabile est in terra, gloriose valeat in cœlis possidere? Quis læctu, plenum gaudium non acquirat? Quis non lugens ad infernum descendat, vt gaudens ascendat super omnes cœlos? Quis iustus non sit, nõ colat, non alat, non amet, nõ sitibundo affectu quærat iustitiam, vt iustitiam, vt iusta eius desideria compleantur? Quis nõ misericordiã exhibeat, vt misericordiam recipiat? Quis non miserum liberet a malo, vt misericorditer liberetur ipse a malis omnibus? Quis non se emundet ab omni iniquitate? Quis non oculum purget quasi speculum sine macula, vt dignus sit stare ante Filium hominis, speculator factus illius magnitudinis, & videns facie ad facie, vt in eandem imaginem transformetur? Quis non pacem sequatur cum omnibus hominibus, & cum his quoq; qui oderunt pacem, sit pacificus, vt pax Christi, qui exuperat omnem sensum, exaltet eum in die visitationis, vt filius Altissimi vocetur & excelsus præ regibus terræ? O bona celestia, aperite portas vestras, vt intueri possimus vsq; ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introiuit Iesus, vt præpararet nobis locum. Iam veni, Domine, veni, & libera nos: accipe nos ad te ipsum, vt conregnemus tecum viuentes in sæcula sæculorum, Amen.

CON-

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Christianus fidelis figuratus fuit in illo itinere Iacob, & in regressu ad patriam. Consolatur spe peregrinationem nostram. Facit nos in hac vita quasi beatos. In corpore concionis agitur de beatitudine, quod sit, & quomodo acquiratur.

certamē. In regno Dei finis laborū, diuitie, merces copiosa: sicut ergo Iacob concupiuit Deū ductorem suum, atq; tutorem, etiam votum emittens, ac dicens: *Si fuerit Deus mecum, & custodierit me in via per quam ambulo, reuersusq; fuero prospere ad domum Patris mei: erit mihi Dominus in Deum. cunctorumq; qua dederis mihi, decimas offeram tibi.* Ita & nos libenter Christo adhareamus, qui bona excellentiora, atq; ampliora nobis repromittit. Quod ut studiosius, auidiusq; faciamus, nunc ipsius verba excipiamus, in quibus bonorum repromissionem intuemur.

Ideo enim, *videns turbas ascendit in montem.* Ideo sedit docturus, atq; ostenturus nobis bona, qua firmiter largietur. Ideo *accefferunt ad eum discipuli eius*, suo exemplo inuitantes nos, ac si dicerent. Venite, ascendamus ad montem Domini, & docebit nos vias suas. Cuius doctrinam, ut clarius intelligamus, in duas considerationes distinguimus illam quarum prima continet regnū Dei: secunda continet vias rectas, quali gradus scale per quos ascenditur ad ipsum regem Dei.

Prima consideratio habet duo puncta, in quorum vno continetur quid sit realiter regnum Dei, quod nobis repromittitur. In altero, quid nobis emolumenti prouenit ex ipso regno Dei. Quid sit regnū Dei, nobis aperitur per nomina, quibus Dominus Iesus illud appellauit: Tria verò nomina illi tribuit. Videlicet *regnum cælorum, terram, & Deum*: dicit enim, *Ipso est regnum cælorum. Possidebunt terram, & ipsi videbunt Deum.* Regnum cælorum vocat, ut sciamus ipsum esse bonum maximum, nam regnum bona magna continet. Regnum autem cælorum excellentius illa continet, eaq; incorruptibilia, nempe thesaurum non deficientem in cælis, quò fur non appropriat, neq; tinea demolitur. *Terram* vocat, tum ut sciamus bona vniuersa, qua habentur in terra, ibi contineri, eaq; modo excellentiori quam in terra, ut ne putes bonis istis priuari si Christo obtemperes: sed ea te verò possessurum, non ut homo priuatus, sed ut Rex, qui neminem timeat, neq; in terra, vbi deficiūt,

F sedis

QUOD in laudibus sapientiæ scriptum est à Salomone in libro Sapientiæ de Iacob Patriarcha; hoc altius implet Christus, & docet de omnibus electis suis. Salomonis verba sunt hæc: *Hæc (nempe sapientia) iustum deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam Sanctorum, honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius. In fraude circumuentium affuit illi, & honestum fecit illum, custodiuit illum ab inimicis, & certamen forte dedit illi, ut vinceret.* Quæ in Iacob completa sunt; nam in vijs suæ peregrinationis Deus ductor eius fuit, qui etiam ostendit illi scalam à terris ad cælum eleuatam, cui innixus erat Dominus, quæ figura est regni Dei: & intellexit tibi esse domum Dei, quæ nomine Sanctorum designatur: honestauit, id est, ditauit illum in laborib⁹ quos sustinuit in seruitute Laban auunculi sui; à cuius fraudibus illum protexit; magis honestum, id est, ditiozem faciendo: custodiuitque ab inimicis suis, non permittens illum offendi à Laban, à Esau, & à Chanaanais, & Amorrhæis. Sed hæc excellentius præstat Dominus noster omnibus, qui volunt illius doctrinam obseruare. Nam per vias rectas ducit illos ad Regnum Dei, non in figura; sed in veritate. Ecce vias rectas: *Beati pauperes spiritu, Beati mites, Beati qui lugent, qui esuriunt, & sitiunt iustitiã, misericordes, mundi pacifici, patientes:* Ecce regnū Dei. *Ipso est regnū cælorū, possidebūt, consolabuntur, saturabuntur, &c.* In vijs rectis labor, sustinētia,

Tom. I. Belliniani,

Sap. 10. 10.

Gen. 28. 12.

Gen. 31. 9.

Gen. 31. 2. 4.

Gen. 33. 8.

Gen. 28. 28

Isa. 2. 3.

4.

Matt. 6. 20

sed in cœlis vbi incorruptibilia sunt omnia, & verè æterna. Tum, vt intelligamus non partita sic esse bona illa, vt pars hunc, pars illum contingat, sed verè quisq; erit hæres vniuersorum. Ideò dicit: *Possidebunt terram*, non partem, aut regionem quãdam, sed absolutè *terram*, atq; omnes fines terræ. Hoc enim pacto terra possidetur in regno cœlorum, vbi etiam nullus est labor in ea colenda. *Deum* vocat, qui est altissimus creator omnium, vt intelligamus non fructus tantum nos posseduros, sed arborem ac ligna ipsa edentia fructus. Deus est enim bonorum omnium auctor, quem habentes bonorum omnium abundantia petruemur. Hæc enim etiam alia est ratio, quam obrem dicatur terra, quia terram possidentes, quæ in ea nascuntur, bonorum omnium erimus possessores. Præterea, & *Deum* vocat, vt certi simus nedum bonorum, quæ à Deo procedent, quæ cum creata sūt, finita sunt, atq; limitata, nos futuros dominos, sed ipsius boni infiniti, quod est Deus ipse, compotes tunc nos esse futuros, verè intrantes in gaudium Domini nostri, & gaudiū ipsum, quo ipse beatus est, plenū nobis cõcedendum esse. Heu quantum bonum!

8. Secundum punctum proponit, quod ex eo bono in nos effluat commodi, atq; utilitatis; nam in terra sunt bona multa, ex quibus homo nihil recipit emolumentis, sicut de illo manifestum est; de quo sic ait *Eccl. 6.2.* Salomon: *Vir, cui dedit Deus diuitias, & substantiam, & honorem, & nihil deest anima sua ex omnibus, qua desiderat, nec tribus ei potestatem Deus, vt comedat ex eo.* Regula enim certa est eiusdem sapientissimi *Eccl. 6.9.* Salomonis. *Qui amat diuitias, fructū non capiet ex eis.* At non ita bona cœlestia fructum enim afferunt, sicut scribitur à Iohann per singulos menses, id est semper: dedit autē per singulos menses, quasi varientur secundum anni varietates ad designandum, quod numquam fastidiūt, sed placent iugiter, quasi noui, recentisque. Qui verò hi sint fructus, & quæ commoda, declarat Dominus dicens. *Consolabuntur, saturabuntur, misericordiam consequentur, Filij Dei vocabuntur.* Primum

ergò consolationem afferent, vt notetur imprimis mentis beatitudo: nam consolatio mentis est. Bona ergò illa non afflictionem spiritus, non laborem, non fastidium, non tædium, non timorem generabunt; sed gaudium, & consolatione. *Quia* (inquit) *ecce ego creo Ierusalem exultationem, & populum eius gaudium.* Et Petrus: *Custodimini per fidem in salutem paratam reuelari in tempore nouissimo, in quo exultabitis; modicum nunc si oportet contristari, & infra: Credentes exultabitis latitia inenarrabili, & glorificata.* Dum autem Petrus vocat letitiam illam inenarrabilem, notat magnitudinem illius, quæ completè satiabit. Vnde & Sapiens de sapientia ait: *Iucunditatem, & exultationem thesaurizabit super illum, nempè timentem Deum.* Ita ergo *consolabuntur & saturabuntur*, verum & procul erunt ab omni miseria, & nihil eis nocebit. Hoc est enim quod ait, *Misericordiam consequentur*, id est, à miseria liberabuntur. Hinc Psalmista docet quod vltionem sument de inimicis, à quibus ipsi non ultra à quoquam offendi poterunt. *Exultabunt* (inquit) *sancti in gloria, latrabunt in cubiculis suis: Exultationes Dei in gutture eorum, & gladij accipietes in manibus eorum, ad faciendam vindictam in nationibus.* Quid est latari in cubiculis suis, nisi cum quiete, amoto omni incommodo, frui gloria perenni? quid est habere gladios in manibus ad faciendam vindictam in nationibus, nisi nihil vltius à nocentibus formidare? Ita quod & ingredientibus, & egredientibus pascantur confidenter; nec intra, nec extra vel minimum detrimentum sustinentes, neque vel suspicantes.

8. Demum *Filij Dei vocabuntur.* Magnum bonum filiatio Dei. Primum, quia filius Dei diuinae conforis est naturæ, quæ est merces magna nimis. Secundò, quia Pater diligit filium, & ideo hic est filius dilectus. Si diligit à se facta, cur non magis genitum, suæ naturæ confortem? vbi aduerte, quod Abraham plures filios habuit: sed de Isaac dixit illi Deus. *Tolle filium tuum quem diligis Isaac. Non peperisti filio tuo vnigenito propter me:* Amor singularis facit

Eccl. 6.2.

Eccl. 6.9.

Apoc. 2.2.

Isa. 65.18.

1. Pet. 1. 5.

Eccl. 15. 6.

Psalm. 149.

Iob. 3. 19.

Gen. 22. 2.

Gen. 22. 16.

facit vnigenitum, sic amor Dei facit vnigenitos, diligit populos: omnes sancti in manibus eius sunt, sic dixit Moyses benedicens tribubus Israēl. Quos diligit tenet in manibus. Hic quidem, vt non offendatur. Vnde Sapientia. *Iustorum anime in manu Dei sunt, & nō tanger illos tormētum mortis.* In cœlis verò, vt contineat in æternum apud se. Filius n. manet in domo in æternum. Tertio, quia si Filius, & hæres vniuersorum, propter quem fecit, & secula, & constituit eum super omnia bona sua. Vides in nomine Filij explicatam dicta bona? Quarto, quia & nobilissimus, & gloriosissimus: tunc enim apparebit quid erim? Ideo dicitur, *Filij Dei vocabuntur*, id est manifesti erunt. Quinto adde quod erunt in conspectu Dei semper, nam *Deum videbunt*, ò quanta bona his verbis exprimuntur! ò si gustaremus! Tunc videbis, *Grassines, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum. Quando conuersa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentiū venerit tibi, inundatio camelorum* (videlicet portantium munera, & diuitias) *operiet te: dromedarii Madian, & Ephra* (loca plena diuitijs) *Omnes de Saba venient, aurum, & thus deferentes.* Vides bonorum amplitudinem legitime? quid ergo deerit vbi erunt bona ineffabilia? non clausa erunt in arcis, sed videbis, & afflues tot, ac tantis, vt mireris. Dilatabitur cor tuum, vt maxime lætetur. Ne dum dilatatum erit os tuum, sed & cor tuum, ò lætitia magna sic superabundans, vt sit etiam super capita eorum!

SECVNDA PARS.

Nunc restat videre vias rectas, quibus peruenitur ad regnum Dei. Hæ sunt de quibus. *Beati pauperes spiritu Beati mites Beati qui lugēt Beati qui esuriunt, &c.* Non sumus creati in cœlo, sed in terra: vt sumus in cœlo, illuc ascendere oportet. Primus quidem homo, neq; ipse creatus fuit in Paradiso; sed neq; ipse per se ingressus est in illum, dicit enim Scriptura. *Plantauerat autem Dominus Deus Paradisum voluptatis à principio, in quo posuit hominem, quem formauerat.* Possit ergo Deus hominem in paradiso adueniendum,

quod sine labore, æternam quoque voluptatem consequi potuisset. At nunc non portat Deus, sed deducit per vias rectas, vt ipsi homini ambulandum sit, ductu tamen diuino, quasi & ipse nobiscum ascēdat. Vnde vbi supra Moyses. *Qui appropinquat pedibus eius, accipiet de doctrina eius.* Appropinquare pedib⁹ notat magistrum in cathedra eminenti sedentem, vt qui accedunt, vt audiant, sicut accesserunt discipuli ad Iesum sedentem, appropinquēt pedibus eius. Verum hi quoq; appropinquant pedibus eius, qui illum præcedentem sequuntur. Ita enim Dominus Iesus vias rectas per quas nos ducit, prius factò ostendit, ambulans per illas.

Istæ sunt viæ rectæ, quia verè in finem vltimum dirigunt: nam deuium, & obliquum est quidquid alio nos ducit. Harum viarum quatuor per opposita videntur incedere, videlicet tres primæ, & vltima. Prima per paupertatem ducit ad regnum. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* Secunda per mansuetudinem ad possessionem terræ. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terrā.* Tertia per luctum ad consolationem. *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Octaua per patientiam ad regnum. *Beati, qui persecutionem patiuntur, propter iustitiam, quoniam ipsorum est Regnum cœlorum.* Ratio est, quia opposita harum quatuor viarum curuāt animum nostrum ad creaturam, atq; ita tollunt rectitudinem erga finem, & ideo impediunt illius acquisitionem, & assecutionem. Nam diuitiæ facile insecunt animum ad amorem sui. Ideò, qui audiuit à Domino: *Vade & vende omnia, quæ habes, & veni, sequere* Mat 19. 22. me: abiit tristis, erat enim habens multas possessiones. Quæ obliquitas tollitur per paupertatem. Durities animi prouenit: semper ex adhesionem cordis ad creaturas. Cur enim resistit ille bona auferenti nisi quia inordinate adhæret ijs, quæ auferuntur: cur resistit potestati, nisi quia sibi ipsi adhæret, vnde alijs subdi recusat; Hinc Iacobus. *Vnde bella, & lites: vobis? nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris* Militare in

Sap. 3. 1.

Ioan. 3. 35.

Isa. 60. 6.

1. Reg. 2. 1.

Isa. 51. 11.

Deut. 33. 2.

10.

11.

Iac. 4. 1.

membra est ex appetitu resistere auferenti. Hanc resistantiam, & duritiam tollit mititas, & mansuetudo.

Delectatio sensualis est eorum, qui ducunt in bonis dies suos, & gaudent ad sonitum tympani, edentes, & bibentes, & voluuntur sicut in cardine in cubilibus, & impudicitijs. Hi, quod declinant à via recta, & ambulent in circuitu vsq; dum cadant, per se testatissimum est, ideo ad lutum vocantur, ad cinerem, & cilicium;

Ioc. 2. 16.
12.

& dicitur illis. *Egredatur sp. n. sus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo. Inter vestigulum & altare plorabunt Sacerdotes ministri Domini, dicentes Parce Domine, parce populo tuo. Cui populo prius dixerat. Convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & plāctu, & scindite corda vestra. En quomodo per fletum convertimur ad Dominum in directione cordis, à quo recedit, qui diligit hoc seculum. Persecutionem deniq; pati multum repugnare videtur felicitàti, & audimus tamen. *Beati qui persecutionem**

13.

Ecc. 15. 3.

patiuntur propter iustitiam. Sed hoc supponit rectitudinem iustitiæ, à qua persecutor cogit inflectere, sed qui continens est iustitia, firmabitur, & non flectetur. Ideo

Ecl. 2. 1.

hortatur Sapiens. *Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & timore, & prepara animam tuam ad tentationem. Coniungere Deo & sustine, ut crescat in nouissimo vita tua. Crede Deo, & recuperabit te; & dirige viam tuam, & spera in illum: serua timorem illius, & in illo veterasce. Metuentes Dominum, sustinere misericordiam eius, & non despectus ab illo ne cadaris. Ecce quomodo Sapiens hortatur ad sustinendum propter iustitiam dirigendo in Deum viam suam, seruando timorem eius vsq; ad canos. Quo contra infra ait. *Va-**

Ecc. 2. 16.

bus, qui perdidit iustitiam, & dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Ecce quomodo rectæ sunt hæc quatuor viæ, quæ opposita felicitàti videntur proponere, ac suadere: nam quæ eum felicitàte conuenire videntur, hæc ab illa nos magis elongant, in seipsis tenentia cor nostrum, ne ad veram tendat studiose. At propterea, quæ tollunt impe-

diencia, recta ad ipsam nos dirigunt beatitudinem.

Aliæ quatuor beatitudines aperte consonantia proponunt; consonum enim est, vt qui elurit, & litit iustitiam, fatietur illas quoniã desiderium suum iustis dabitur. Consonum est, vt qui diligit, & facit misericordiam, inueniat illã. *Quia quæ mensura mensi fueritis, remetietur & vobis.* Consonum est, vt qui cor habet mundum, Deum videat, quia *Sapientia, qua cor purificatur, est candor lucis æternæ, & de illa scriptum est. Viri veraces inueniuntur in illa, & successum habebunt vsq; ad inspectionem Dei.* Veritas enim est cordis munditia. Vnde Christus rogat Patrem pro discipulis. *Sanctifica eos in veritate; sanctificare autem est mundum facere.* Consonum est deniq; vt pacificè filij Dei sint, & nomenclentur. *Quoniam Deus non est Deus dissensionis, sed pacis,* adeo quod voluerit Filium suum vnigenitum mittere in terras ad dirigendos pedes nostros in viam pacis, quinimmo & iussit illi, vt per suum sanguinem inimicitias tolleret, pace atq; concordia omnia conciliaret. Hinc Paulus. In ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis ei, siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt. Cum igitur Filius Dei sit pax nostra, qui etiam fecit vtraque vnum, & venerit pacem mittere in terram, adeo vt etiam sint sua, verba Prophetæ. *Cum iis qui oderunt pacem, eram pacificus: cum loquebar illis impugnabant me gratis. Recte qui pacifici sunt, filij Dei vocabuntur.*

Istæ sunt viæ rectæ quibus deducimur ad Regnum Dei, nam ab impediens viam nostram auocāt animum nostrum, & per semitam rectam nos dirigunt ad terram viuentium, nobis à Deo promissam. Per quas ambulantes lætemur, & exultemus, & ita in domum Domini lætantes ibimus. Neq; enim luctus de quo dictum est. *Beati qui lugēt, veram aut tollit, aut imminuit lætitiã.* Si enim iubemur gaudere, & exultare cum male dixerint nobis homines, & persecuti nos fuerint, & dixerint omne malum aduersum nos, men-

13.

Prou. 10. 11.

Luc. 6. 38.

Sap. 7. 26.

Ecc. 15. 3.

Ioan. 17. 17.

1. Cor. 14.

33.

Luc. 6. 79.

Eph. 2. 14.

Ps. 119. 6.

14.

mentientes propter Christum, quomodo
 luctus, qui fit propter cœlestis patriæ de-
 siderium, aut quoquo modo secundum
 iusticiam, & legē Dei, gaudium nostrum
 tollat a nobis? Duo sunt quę nobis simul
 adherent, afflictio siue compunctionis
 nostrę siue persecutionis alienę, & beate
 spei expectatio; hoc vngit, illud pungit.
 Sed vtrū horum vehementi⁹ afficere po-
 test, & debet? Num momentaneum, aut æ-
 ternum? num leue aut graue? num parua
 subtractio alicui⁹ creaturę, an condona-
 tio creatoris? Heuleur non leuam⁹ capita
 nostra appropinquantem redemptionem
 nostrā? Ergo audi consilium, & percipe di-
 sciplinam, ut sis sapiens in nouissimū. Quod
 monet Salomon. Nam, multa cogitationes
 in corde viri, voluntas autē Domini perma-
 nebit. Dicit, ac docet idem Sapiens. Quot
 quaso cogitationes versantur in cordib⁹
 nostris? secundum multitudinem rerum,
 ac negotiorum, ita exuperant consilia ha-
 bitantium super terram. Traditus enim
 mund⁹ est disputationi, altercationi, oc-
 cupationi, appetitioni, vnde inconstans
 est homo in omnibus vijs suis dum fugi-
 entia sequitur, dum labentia tenet, dum
 mendacia credit, dum fallētia amat. Quo-
 niam cogitationes hominum vana sunt, sed
 quę decreuit Deus imobilia sunt, ac verē
 permanentia. Nam voluntas Domini per-
 manebit in æternum. Qui ergo in his no-
 uissimis Sapiens fuerit, quę noua ac no-
 uissima semper erunt, numquam vetera,
 numquam senescentia, numquam anti-
 quata, aut deficientia, hic verē Sapiens
 reputandus erit. Hęc sunt, quę nos do-
 cuit Saluator. Ergo illius audi consilium,
 & suscipe disciplinam, ut sis sapiens in no-
 uissimis tuis. Quod nobis concedat, qui
 bona cuncta concedit. Amen.

M O R A L E.

TAM clara doctrina Domini Iesu, tam
 præstant, tam necessaria, heu mirum
 est, quin miserum, ac miserrimum magis,
 quod orbem propē vniuersum lateat, vt
 certe, quę de Sapiencia abscondita in Scri-
 pturis quasi cum admiratione narrantur,

huc faciant propriissime. Sapiencia vbi in-
 uenitur? & quus est locus intelligentiæ? Ne-
 scit homo pretium eius, nec inuenitur in ter-
 ra suauiter viuentium. Abyssus dicit. Non
 est in me, & mare loquitur. Non est mecum.
 Abscondita est ab oculis omnium viuentium.
 Volucres quoq; cœli latet. Perditio & mors
 dixerunt. Auribus nostris audiuimus famā
 eius Duo de illa ignoratur, quantum va-
 leat, & vbi existat. Ignoratur v. ista, ibi est,
 vbi natura tantum viget, vbi aliud nō est,
 q̄ homo, vt a natura constituit⁹, & qui vitā
 illā ducit, vt viuat, & in ei⁹ suauitate de-
 lectetur. Ideoneque in mari est, neque in
 terra, neque in aere, nam & volucres cœli
 latet, neq; in inferno. Res est supra naturā.
 Ergo non in natura reperitur. Sint diuites
 valde homines, sint principes dominatē
 quoq; super bestias, at non ideo cum illis
 est sapiencia. Audi. Vbi sunt principes gen-
 tium, & qui dominantur super bestias, qui in
 auius cœli ludunt, qui argentum thesau-
 rizant? exterminati sunt: sint iuuenes cum
 sensuum pspicacitate, non præterea tñ sa-
 pientes sunt. Audi: iuuenes vident lumē,
 viam autē disciplina ignorauerūt. Sint præ-
 diti sapiencia, quę de terra est, in secreto-
 rum naturalium inuestigatione; in huma-
 nis negotijs peritia, & experientia nō ad-
 est illis propter hoc sapiencia vera. Audi.
 Nō est audita in terra Chanaan (id est mer-
 catorum) neq; visa est in Themā (vbi erant
 Philosophi) Elij quoq; Agar, qui exquisi-
 runt prudentiā, quę de terra est, negotiato-
 res. Merrha & Theman, & fabulatores, &
 exquisitores prudentiæ, & intelligentiæ, viā
 autē sapiencia nescierunt. Sint homines for-
 tes in bello, statua magna, in ijs quoq; nō
 inuenitur sapiencia. Audi, fuerunt gigantes
 nominati illi qui ab initio fuerunt statua
 magna, scientes bellum. Neq; viam discipli-
 na inuenerunt. Et quoniam non habuerunt
 sapienciam interierunt propter suā insipien-
 tiam. Sapiencia ista non a natura datur, nō
 naturam sequitur, excellentiorem pergit
 viam. Num natura in paupertate ponit re-
 gnum? in mansuetudine potestātē? in lu-
 ctu consolatiōē? in fame satietatem? re-
 gnum, & gloriam in tribulatione, & per-
 sequitione? has infirmitates abhorret na-
 tura,

Job. 28. 21.

Baruch. 3. 16.

Baruch. 3. 20.

Baruch. 3. 22.

Baruch. 4. 26.

cura, has miseras fugit, has passiones detestatur; nihil in illis, nisi malum inuenerit nihil appetibile, nihil delectabile, sed rem plenam dumtaxat incommodorum; tantum abest, ut in his veram constituat felicitatem. At veritas, at sapientia, quae de caelo est, clamat. *Beati pauperes spiritu. Beati mites, Beati qui lugent. Beati qui esuriunt, & sitiunt, Beati, qui persecutionem patiuntur* Propterea, qui de terra sunt, qui terrena sapiunt, qui carnem fouent, qui amat animam suam, non capiunt verbum istud. Qui diligunt hoc seculum, cogitant, quae sunt mundi, non quae Dei sunt. Quod natura non dat, longe id ipsum arceat a nobis iniquitas. Iob offendit sapientiam in natura non inueniri. Baruch Propheta testatur; ab ijs illam a longe stare, qui diligunt iniquitatem. seipsum amant, & voluptatum sectatores. Duo ergo sunt, quae nos sapientia vacuos faciunt, negligentia in quaerendo illam, diligentia in fugiendo. *Studia atque virtutem postulat sapientia. Disce* (inquit Propheta) *ubi sit prudentia; ubi sit virtus, ubi sit intellectus.* Disce sapientiam, qui habitatis terram, alioqui peribitis in insipientia vestra. At *beati, qui scrutantur testimonia Dei, in toto corde exquirunt eum.* Quod natura non praebet, praebet disciplina, studium adipiscatur, illud consequatur diligentia, ardeatque voluntas, ac virtus. Vbi lex Domini est, ibi vera est sapientia; nam per sapientiam legum conditores iusta decernunt. Hinc Moyses. *Hac est vestra sapientia, & intellectus coram populo ut audientes veniatis a praecipua hac dicat. En populus sapiens, & intelligens.* Quoniam ergo *beatus est homo, qui inuenit sapientiam;* propterea *Beati, qui scrutantur testimonia eius.* Primo aspectu non arridet quod dicitur. *Beati pauperes. Beati qui lugent.* Quoniam sensus, primus est obuius, caro prima sentit. Homo videt ea, quae pariter. Ingredere benedictae Domini, cur foris stas? Ingredere in sanctuarium in conspectu Domini, ubi est, qui in veritate iudicat, non secundum visionem oculorum neque secundum auditum aurium. Scruta te testimonia, respice in mandatis Domini, & scietis, quae vere sapiens dixerit. Ni-

hil dulcius, quam respicere in mandatis Domini, si horridus aspectus, si aridus cortex, si prima dura sunt, & acerba; fructus erit dulcis, sapida pars interior, gloriosa, & plena felicitatis erunt nouissima. Esto, paupertas terreat prima facie, & sit amara quasi absinthium, decortica ipsum, nam in solo cortice est amaritudo, & senties, & intelliges te experientia docente, quod panis absconditus est suauior, quam spiritus sapientiae est super mel dulcis, quam iudicia Domini, quae sunt praecipua eius, desiderabilia sunt super aurum, & lapidem pretiosum, & dulciora super mel, & fauum. Et verè pauperes euangelizantur, id est, annuntiatum illis gaudium magnum, optimum nuntium, o Deus ubi inuenitur sapientia? Nescit homo pretium eius. Quis quaerat quod non nouit? quis laborat pro re, quae non estimata non pendetur non curat? Absit ergo negligentia & culpa, ut sapientia non absit.

Hac est enim causa, quamobrem *stultorum infinitus est numerus*, insipientium innumerabilis multitudo, pereuntium vniuersalis generatio. Pascunt porcos, reficiunt sentes, carnem nutriunt, in desiderijs saecularibus volutantur. Videas vitro citroque homines concurrere, terrenis negotijs implicari, suspensos ad gradum dignitatum; & per gradus ascendere etiam ad altare Domini. Clamiter sapientia, ut ad se veniant, sed surdos non facit audire, perstrepat mundus, a voce pereuntium repletur auris, ut non audiat vocem Domini, sapientiae clamorem, sermones veritatis. Tonat mundus, sed vox veritatis est sicut sibilus aurae tenuis; si non interius audias, non senties, non intelliges, non perspicias, quae sunt spiritus Dei. En ratio cur abscondita est sapientia, cur est verè Deus absconditus, cur manna absconditum; quia non auscultamus veritatem dicentem. *Si quis scieris sapientiam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis illam: tunc intelliges timorem Domini & scientiam Dei inuenies: quia Dominus dat sapientiam, & ex ore eius prudentia, & scientia.* Quia non attendimus concentum illum caeli. *Beati qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum.*

16.

Baruch 3.

14.

Ps. 118. 2.

Sap. 8. 15.

Dent. 4. 6.

Prou. 3. 13.

1. Reg. 17. 7.

Isa. 11. 3.

Eccl. 23.

37.

Ps. 118. 11.

Mat. 23.

17.

Eccl. 11.

Prou. 24.

Ps. 118. 11.

An

An putas casu illa inueniri, quæ te beatum faciunt? studio opus est. An nescis, quia tu super omnes es, pedibus tuis subiecta sunt omnia? infra te positus est mundus totus? cur ita? vt noueris, quod qui in huiusmodi te beatum dicunt, ipse te decipiunt. Heu! & vos insipientes in populo, hoc idem vobis persuadete fallentes vosmetipsos, cur ita, inquam? vt his inferioribus subleuatus e-leues te etiam super te, ascendens in montem Domini, vt videas voluptatem eius, & fruaris bonis illius. Cur ita rursus? Vt quæ retro sunt obliuiscens, ad ea, quæ sunt priora extendas teipsum ad destinatum proficiens brauium supernæ uocationis Dei in Christo Iesu; si non tu ipse in te beatus es, quomodo, quæ infra te sunt, id tibi poterunt condonare? Quæ in se beata non sunt, alios beabunt? Dic tu: Quæ maledicta sunt, benedicent mihi? Quæ spinosa sunt, delectabunt? Quæ meo indigent labore, vt ministrent mihi, sine labore meo, otiosum, fœlicem facient? Deus solus est supra nos, qui fecit nos; ipse beatus est, & solus potens beatificare hominem, qui ideo factus est ad imaginem eius, qui fecit illum, vt qui similis est illi, is solus beatus sit, illi agglutinatus, illi configuratus, ad illum transformatus. At quomodo ascendes ad Deum, nisi, quæ inferiora sunt, derelinquas? At quomodo scandim⁹ superiora, vbi est Deus, qui habitat in cœlis? Moyses quando in montem ad Deum ascendit; legem accepit de manu Domini, vt intelligamus per legem disponi ascensiones istas. Ergo qui scrutatur legem Dei, Deum exquirat; qui legem querit, Deum inuenit. Ergo beati, qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirent eum. Bonum hoc magnum est, non leuiter curandum, sed toto corde exquirendum est.

18 Sed heu! illa fugiunt homines, quæ debent desiderare, timent primum, & nesciunt quod super illos irruet nix. Timent vbi non est timor, & vbi timendum esset timere nesciunt, timent paupertatem, fugiunt dolores, & penuriam, & esuriam, & aduersitates, & non timent Deum, qui potest perdere in gehennam: hunc timere, vt

sanctus sit timor uester, vt utilis, vt salubris, quo solo potestis esse beati. Quapropter, beatus vir, qui timet Dominum, in mandatis eius uolet nimis. Venia uideretur danda, si non experimento cognoscereut homines, quod mundus totus positus est in maligno, repletus miseriis, quod qui illi adherent miseros facit, & miserabiles, tantum abest, vt fœlices faciat. Palpate, & videte. Gustate, & videte, iam notum est omnibus, q̄ vani sunt omnes, qui diligunt vanitatem, & q̄ terra inanis est, & vacua, & omnia vanitas, & quod sola veritas vera confert bona. Cur ergo non separamini à tabernaculis impiorum? cur non clamatis ad Deum in amara afflictione, qua vos premit Ægyptus illa, crudelis ille Pharaos? Noëmi cum familia sua facta fame in terra inde recessit. At verò audiens, quod respexisset Dominus populum suum, & dedisset eis escas, surrexit, vt in patriam pergeret: famem experta, abundantiam audiens, iter aggreditur: illud sensit, hoc audiuit. Sentitne tu famem hanc, quam homines patiuntur, vt canes desiderantes fœlicitatem? sentis profecto, quia nemo est sua sorte contentus. Audis tamen sapientiam dicentem, & clamantem. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* Cur non credis, & studes redire in patriam, vbi respicit Dominus populum suum? De sapientia audisti. *Perditio, & mors dixerunt Auribus nostris audiimus famam eius.* Positi in angustiis, in laboribus, in calamitatibus audiimus famam sapientia, rumor peruenit ad aures nostras, quod *Beati sunt pauperes spiritu, mites, fœtes, esuriens, & sitientes.* Imitemur Noëmi, quæ audiens, quod Dominus respexisset populum suum, venit in Bethlechem patriam suam. Si sola fides non sufficit, quæ rerum est non apparentium, adiuuet experientia, fides bonorum non apparentium, & experientia malorum opprimentium, atq; vexantium stimulent pigritiam, & fidei fidem faciat experientia; nam qui prædicat quæ non parent, prædixit, & quæ iam pateris. Vtrinque verax. Populus bonum liberationis in se sentiens; Ægypti vidit plagas. Experientia ista fidem faciebat verbis Domini

Ps. 117. 7.

Ruth. 1. 1.

19

Iob 13. 21.

Heb. 11. 1.

Domini promittentis terram lacte, & melle manantem, & plagas Ægypti, aliasque maiores comminantem. Bona terræ comedentes, non timuerunt minas. Quid ergo tradidit illos Deus in captiuitatem? Num ergo, non credent experti, quod Dominus loquitur? *Quid est Israel, quod in terra inimicorum es? inuenerasti in terra aliena, co-*

Bar. 3. 10.

*inquinatus es cum mortuis, deputatus es cum descendenti-
bus in infernum? Mala, quæ patris in captiuitate, in qua tandiu miserè viuis, vt in eam sis inueteratus, ibi tactu mortuorum coinquinatus, quàm magis mortuis factus similis, & iis, qui in infernum descendunt. Mala hæc (inquam) vnde tibi: recordare, quod hæc tibi intentabantur a Deo, si legem eius transgrediens illum dereliquisses, & audi. Dereliquisti fontem sapientia; nam si in via Dei ambulasses, habitasses utique in pace sempiterna. Sic dicitur nobis. Vnde vobis tot aduersa? vnde bella? vnde fames? vnde æ-*

Bar. 3. 11.

*gitudines? vnde tantorum malorum illu-
uies? Dereliquisti fontem sapientia, aures obruisti ad doctrinam, quæ te viam Domini docebat, quam si perambulasses habitasses in pace sempiterna, nunc quietus, & in futuro beatus.*

FERIA TERTIA, DOMINICÆ PRIMÆ.

ARGVMENTVM.

Vos estis sal terræ. Matth. 5. Apostoli sunt sal & lux, quibus nominibus datur auctoritas & scientia. De firmitate Ecclesie Romana. Quæ sint munia Predicatorum.

SAPIENS post multa sapientia data documenta arbitratus est, operæpretium esse, viros quoque qui in eadem sapientia claros, atque illustres se præbuerunt, laudibus extollere, tum vt etiam hæc ratione sapien-

tiam ipsam amplius commendaret, quæ ita conspicuos redderet homines de luto creatos, mortales, & in puluerem reuerfuros; tum etiam, vt ad eam exoptandam, quæ nobis adeo perspicua esset, vehementius excitaret; tum quoque, vt eunetis patefaceret, obuiam illam esse vnicuique, qui eius desiderio teneatur; vt non sit necesse multum in ea adipiscenda laborare; quando homines similes nobis mortales tantum profecerint in illa, vt meritò ab omnibus suscipiendi sint, atque laudibus prosequendi. Propterea illorum aggrediens commendationem his verbis exorditur.

Laudemus viros gloriosos, & patres nostros in generatione sua Multam gloriam fecit Dominus magnificentia sua à saculo. Dominantes in potestatibus suis. Homines magni virtute, & prudentia sua præditi. Itidem & saluator fecit, nouam promulgaturus legem, quæ singularis sapientia est, cuius quidem promulgationis initium, Domi-

Ecc. 4. 11.

*no ipso docente, atque prædicante, elucere-
ret. Legis huius initium cepit enarrari per Dominum, per eos postea confirman-*

Hebr. 1. 1.

dam, qui Spiritu sancto missò de cælo ministri fuerunt sermonis, illum Spiritu labiorum suorum vbique portantes, Domi-

Mat. 16.

no cooperante, & sermonem confirmante frequentibus signis. Idcirco sapientissimè ipse summus Legislator laudans hos à se legitimos constitutos doctores, authoritatem illis conciliat, instruitque eosdem simul quam ratione cælestem hanc legem, atque doctrinam euangelizare debeant, dicens illis. Vos estis sal terræ. Vos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita. Hæc autem omnia ad instructionem nostram, his igitur mē-

20.

ris auditum intendamus.

Dicens Dominus. In his duobus mandatis vniversa lex pendet, & propheta & a-

Matt. 23.

libi. Lex, & propheta vsque ad Ioannem. 40.

Duo demonstrat ad legem pertinere: Quæ sunt, promulgatio, & prædicatio, siue declaratio. Per legem enim intendit ipsius legis promulgationem. Per Prophe-

Luc. 16. 16.

tas eiusdem legis prædicationem, atque declarationem. Has duas partes conuenienter habet, & lex Euangelica, quæ ex ore Altissimi

Ioan. 1. 1.

Altissimi